

فضایل و خواص

بسم الله الرحمن الرحيم

افشین کرمی

www.ketab.ir

پاییز ۱۳۹۰

سرشناسه : کرمی، افشین، ۱۳۵۲

عنوان و نام پدید آورنده : فضایل و خواص بسم الله الرحمن الرحيم / مولف افشین کرمی؛ به سفارش معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران؛ یا مقدمه بهجت؛ مکارم شیرازی؛ به اهتمام سید محمد هادی ایازی؛ زیر نظر حمید کیانی؛ محمدرضا کمره ای

مشخصات نشر : تهران؛ مشق هنر، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری : ۱۶۰ ص.

شابک : ۵۰۰۰۰ ریال؛ 9-31-6072-600-978

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتابنامه.

موضوع : بسم الله الرحمن الرحيم - خواص

موضوع : بسم الله الرحمن الرحيم - احادیث

شناسه افزوده : بهجت، محمد تقی، ۱۲۹۴-۱۳۸۸

شناسه افزوده : مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵

شناسه افزوده : ایازی، سید محمد هادی، گردآورنده

شناسه افزوده : کیانی، حمید، ۱۳۲۷- کمره ای، محمدرضا، ۱۳۵۷

شناسه افزوده : شهرداری تهران، امور اجتماعی و فرهنگی

رده بندی کنگره : ۱۳۹۰ ب ۵۵ ک ۴/۵/۱۴۱ BP

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۲۱۸

شماره کتابشناسی ملی : ۲۴۵-۲۰۳

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی مشق هنر

فضایل و خواص بسم الله الرحمن الرحيم

با مقدمه حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی

مؤلف: افشین کرمی

به اهتمام: سید محمد هادی ایازی

به سفارش معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران

ویراستاری: فریدون رضائی و بهاره خسروان

طرح روی جلد: فرشته دانشور

صفحه آرایي: حمیدرضا صائبی فرید

نمونه خوان: زهره عبیدی

زیر نظر: حمید کیانی و محمدرضا کمره ای

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۷۲-۳۱-۹

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۰

لینتو گرافیک: نقش سبز

چاپ و صحافی: پروین

قیمت: ۵۰،۰۰۰ ریال

انتشارات مشق هنر

نشانی: تهران، سید خندان، ضلع شمال شرقی، پلاک ۱۲۸۷، تلفن: ۲۲۸۹۹۸۸۳-۴، نمبر: ۲۲۸۶۳۰۶۳

تمامی حقوق این اثر، در این نوبت چاپ، برای شهرداری تهران محفوظ است

فهرست مطالب

۹	پیام حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی
۱۳	پیشگفتار
۱۵	مقدمه ناشر
۱۷	مقدمه مؤلف
۱۹	فصل ۱، معنا و شرح «بسم الله الرحمن الرحيم» و فضیلت آن
۲۲	معانی بسم الله الرحمن الرحيم
۲۹	جایگاه و فرق رحمان با رحيم
۳۱	رابطه بسم الله الرحمن الرحيم با اسم اعظم خداوند

فصل ۲. فضایل و خواص

- ۳۵ فضیلت و شأن بسم الله الرحمن الرحيم
۳۹ تکمیل بندگی یا ذکر بسم الله الرحمن الرحيم
۴۴ آثار ترک ذکر بسم الله الرحمن الرحيم
۴۵ پاداش آموزش و فراگیری ذکر بسم الله الرحمن الرحيم
۴۶ آثار و نتایج احترام به بسم الله الرحمن الرحيم
۴۷ رابطه ذکر بسم الله الرحمن الرحيم با بهشت و دوزخ و پل صراط
۴۸ مغفرت و بخشش الهی با ذکر بسم الله الرحمن الرحيم
۵۱ دور شدن شیطان با ذکر بسم الله الرحمن الرحيم
۵۵ شفا بخش بودن ذکر بسم الله الرحمن الرحيم
۶۵ همراهی ذکر بسم الله الرحمن الرحيم در ابتدای دعاها با اجابت
۶۷ تأکید به ذکر بسم الله هنگام خوردن و آشامیدن
۶۸ اتمام و اكمال کارها با ذکر بسم الله الرحمن الرحيم
۷۴ برطرف شدن غم و اندوه با ذکر بسم الله الرحمن الرحيم
۷۷ بسم الله الرحمن الرحيم و طهارت ذبح و شکار
۷۹ اشتقاقات بسم الله و فضایل و خواص آن
۸۰ آثار و خواص و فضایل لاحول و لا قوة الا بالله
۸۱ سایر ادعیه و عبارات ترکیبی با بسم الله
۸۴

فصل ۳. آداب و وجوب

- ۸۹ ختم های بسم الله الرحمن الرحيم و خواص آن
۹۲ آداب خواندن و نوشتن بسم الله الرحمن الرحيم
۹۳ شأن نزول بسم الله الرحمن الرحيم
۹۶ وجوب و فضیلت جهر به بسم الله الرحمن الرحيم
۹۷ پرسش های مربوط به بسم الله الرحمن الرحيم
۹۹

فصل ۴، حکایات و داستان ها ۱۰۷

داستان راه رفتن روی آب ۱۱۰

داستان عبدالله بن یحیی ۱۱۱

اجر آموختن بسم الله به فرزند ۱۱۱

داستان شأن و عظمت بسم الله الرحمن الرحيم در شب معراج ۱۱۲

داستان علاج سردرد ۱۱۳

داستان داود ضریح و امام هادی علیه السلام ۱۱۴

داستان تبع ملک ۱۱۵

داستان چرا لقمان، حکیم شد؟ ۱۱۵

سبب توبه بشر خافی ۱۱۶

داستان ایمان آوردن دختر نمرود به ابراهیم (ع) ۱۱۶

داستان ملاقات شیطان فریه با شیطان لاغر ۱۱۷

فصل ۵، پی نوشت ۱۱۹

نقش احترام به معبود در دعا و نیایش ۱۲۱

اهمیت ذکر در دعا و نیایش ۱۲۳

شرایط دعا و نیایش ۱۲۴

نیت و آثار و نتایج آن ۱۲۸

اخلاص و نقش آن در عبادت ۱۳۱

حصول توفیق در عبادت و ذکر ۱۳۴

نقش استعاذه در ذکر و قرائت ۱۳۷

شناخت خداوند متعال از طریق اسماء الله ۱۴۰

چگونگی خلق نام جلالة الله و ارکان آن ۱۴۳

اشتقاق اسماء خداوند متعال ۱۴۴

در شأن خداوند تبارک و تعالی ۱۴۵

اهمیت توجه به معانی اسماء الحسنی و استجاب دعا ۱۴۹

پیام حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی

بسم الله الرحمن الرحيم

میان همه ی مردم جهان رسم است که هر امر مهم و پرارزشی را به نام بزرگی از بزرگان آغاز می کنند، و نخستین کلنگ هر موسسه ی ارزنده ای را به نام کسی که مورد علاقه ی آنها است بر زمین می زنند، یعنی آن کار را با آن شخصیت مورد نظر از آغاز ارتباط می دهند.

ولی آیا بهتر نیست که برای پاینده بودن یک برنامه و جاوید ماندن یک تشکیلات، آن را به وجود پایدار و جاویدانی ارتباط دهیم که فنا در ذات او راه ندارد، چرا که همه ی وجودهای این جهان به سوی کهنگی و زوال می روند، تنها چیزی باقی می ماند که به آن ذات لایزال بستگی دارد.

اگر نامی از پیامبران و انبیاء باقی است به علت پیوندشان با خدا و عدالت و حقیقت است که کهنگی در آن راه ندارد، و اگر فی المثل اسمی از «حاتم» بر سر زبانها است به خاطر همبستگی اش با سخاوت است که زوال ناپذیر است.

از میان تمام وجودها آنکه ازلی و ابدی است تنها ذات پاک خدا است و به همین

دلیل باید همه چیز و هر کار را با نام او آغاز کرد و در سایه ی او قرار داد و از او استمداد نمود لذا در نخستین آیه ی قرآن می گوئیم (بسم الله الرحمن الرحيم) «به نام خداوند بخشنده بخشایشگر».

این کار نباید تنها از نظر اسم و صورت باشد، بلکه باید از نظر واقعیت و معنی با او پیوند داشته باشد، چرا که این ارتباط آنرا در مسیر صحیح قرار می دهد و از هرگونه انحراف باز می دارد و به همین دلیل چنین کاری حتماً به پایان می رسد و پر برکت است.

در حدیث معروفی از پیامبر (ص) می خوانیم: کل امر ذی بال لم یذكر فيه اسم الله فهو ابر: «هر کار مهمی که بدون نام خدا شروع شود بی فرجام است».

امیرمؤمنان علی (ع) پس از نقل این حدیث اضافه می کند «انسان هر کاری را می خواهد انجام دهد باید بسم الله بگوید یعنی با نام خدا این عمل را شروع می کنم، و هر عملی که با نام خدا شروع شود خجسته و مبارک است».

و نیز می بینیم امام باقر (ع) می فرماید: «سزاوار است هنگامی که کاری را شروع می کنیم، چه بزرگ باشد چه کوچک، بسم الله بگوئیم تا پر برکت و میمون باشد».

کوتاه سخن اینکه پایداری و بقای عمل بسته به ارتباطی است که با خدا دارد. به همین مناسبت خداوند بزرگ در نخستین آیات که به پیامبر وحی شد دستور می دهد که در آغاز شروع تبلیغ اسلام این وظیفه ی خطیر را با نام خدا شروع کند: اقرء باسم ربک.

و می بینیم حضرت نوح (ع) در آن طوفان سخت و عجیب هنگام سوار شدن بر کشتی و حرکت روی امواج کوه پیکر آب که هر لحظه با خطرات فراوانی روبرو بود برای رسیدن به سر منزل مقصود و پیروزی بر مشکلات به یاران خود دستور می دهد که در هنگام حرکت و در موقع توقف کشتی «بسم الله» بگویند (و قال اركبوا فيها بسم الله مجراها و مرسیها) (سوره ی هود آیه ی ۴۱)

و آنها این سفر پرمخاطره را سرانجام با موفقیت و پیروزی پشت سر گذاشتند و با سلامت و برکت از کشتی پیاده شدند چنانکه قرآن می گوید: قیل یا نوح اهبط بسلام

منها و برکات علیک و علی امم مَن مَعک (سوره ی هود آیه ۴۸)
و نیز سلیمان در نامه ای که به ملکه سبا می نویسد سرآغاز آن را «بسم الله»
قرار می دهد (انه من سلیمان و انه بسم الله الرحمن الرحیم...) (سوره ی نحل آیه ۳۰)
و باز روی همین اصل، تمام سوره های قرآن با بسم الله آغاز می شود تا هدف اصلی
که همان هدایت و سوق بشر به سعادت است از آغاز تا انجام با موفقیت و پیروزی
و بدون شکست انجام شود.

تنها سوره ی توبه است که بسم الله در آغاز آن نمی بینیم چرا که سوره ی توبه با
اعلان جنگ به جنایتکاران مکه و پیمان شکنان آغاز شده، و اعلام جنگ با توصیف
خداوند به «رحمان و رحیم» سازگار نیست.

در اینجا توجه به یک نکته لازم است و آن اینکه ما در همه جا بسم الله می گوئیم
بسم الخالق یا بسم الرزاق و مانند آن.

نکته این است که «الله» چنانکه به زودی خواهیم گفت، جامع ترین نام های خدا
است و همه ی صفات او را یکجا بازگو می کند، اما نامهای دیگر اشاره به بخشی از
کمالات او است، مانند خالقیت و رحمت و مانند آن.

از آنچه گفتیم این حقیقت نیز روشن شد که گفتن «بسم الله» در آغاز هر کار هم
به معنی «استعانت جستن» به نام خدا است، و هم «شروع کردن به نام او» و این
دو یعنی «استعانت» و «شروع» که مفسران بزرگ ما گاهی آن را از هم تفکیک
کرده اند و هر کدام یکی از آن دو را در تقدیر گرفته اند به یک ریشه باز می گردد،
خلاصه این دو لازم و ملزوم یکدیگرند یعنی هم با نام او شروع می کنیم و هم از ذات
پاکش استمداد می طلبیم.

ناصر مکارم شیرازی

www.ketab.ir

بسم الله الرحمن الرحيم هست کلید در گنج حکیم^۱

قلم زدن و سخن گفتن از آیه مبارکه ای که نقطه آغازین خلقت و آیات کلام الله مجید است، سخت دشوار است به ویژه آنکه فرمایش خداوند علم و حکمت، عرفان و تدبیر، امیرمؤمنان علی (ع) را بشنویم که بدین مضمون فرمودند: «بسم الله الرحمن الرحيم آنچنان ژرف و دست نیافتنی است که اگر بخواهم تفسیر بآیه بسم الله را بر صفحه کاغذ آورم، نوشته ی آن بار شتران خواهد شد» ولی به مصداق ما لا یُدرک کُله، لا یُترک کُله

آب دریا را اگر نتوان کشید هم به قدر تشنگی باید چشید

باید به قدر وسع و ظرفیت از این کهکشان پر نور کسب فیض برد.

ذکر بسم الله الرحمن الرحيم اسباب بلند پروازی است در فضای فضیلت ها و

تا آنجا که پیامبر اعظم (ص) و پیام آور فضیلت و رحمت فرموده است : «به محض اینکه کودکی این آیه را فرا گیرد خداوند به والدین و معلمش، براتِ دوری از آتش می بخشد.»

بسم الله رمز توحید و بقا و دوام است، راز عشق و یکرنگی و بیرنگی است، گام اول بندگی است، نشانگر دلدادگی به دلداری است، بسم الله نه فقط سرآغاز کتاب الهی که چراغ هدایت ما در همه جهت گیری های توحیدی است تا آنجا که اسم اعظم را نزدیک به آن و بلکه خود آن دانسته اند.

ما زنده به دولت این سه نام (الله ، رحمان ، رحیم) هستیم و حیات و شادایی و بقای فرهنگی ما نیز در ترویج و پاسداشت این آیه شریفه است.

از آنجا که یکی از مهمترین وظایف شهرداری تهران در تحول آن از سازمانی خدماتی به نهادی اجتماعی، احیا و شکوفایی آموزه های دینی و فرهنگی است، بر آن هستیم تا با اهتمام در نشر اصول و درون مایه های ارزشی نظام اسلامی، گام های مستمر و تأثیر گذاری را در اعتلای فرهنگ ولایی برداریم و از انوار هدایتگر قرآن کریم به قدر توان بهره گیریم. هرچند این تلاشها در عصر رجعت به اصالت انسان و انتظار کافی نیست. امید آن داریم که انوار قدسیه آیات، خود بر گستره ی ظلمت فایق آید و جهان را به روشنی و معرفت مزین گرداند.

سید محمد هادی ایازی

معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران

به نام خداوند کریم، مهربان و بزرگ بخشایشگر بر جهانیان، روزی دهنده آفریدگان دارنده همگان، نوازنده آشنایان و سازنده کارها در هر دو جهان. الله اشارت است به کمال قدرت، رحمن اشارت است به عموم رحمت، رحیم اشارت است به خصوص مغفرت، الله است که بیافرید به قدرت فراخ بی حیل، رحمن است که روزی داد از خزانه فراخ بی معونت، رحیم است که عیب ها فرا پوشید به کرم فراخ بی شفاعت.

الله است که بیافرید بنده را و حق شناس ندید و از وی نبرید، رحمن است که نعمت گسترانید و از بنده شکر نشنید و نعمت باز نگرفت. رحیم است که عیبها دید و فراپوشید، عذر نشنید و پرده ندرد. الله مالک است، رحمن مرهم نهادن است، رحیم در کرم بیفزودن است.

نام خدای کریم، جبار، نام دار، عظیم، اول به دانایی و توانایی و آخر به کار رانی و کار خدایی، ظاهر به کردگاری و پادشاهی، باطن از چون و چرایی، اول هر نعمت، آخر هر محنت، ظاهر هر حکمت، اول که نبودها دانست، آخر که می داند آنچه دانست.

ظاهر بدانچه ساخت در جهان، باطن از وهم هایی پنهان، فراخ بخشایش است و مهربان، یگانه و یکتاست از ازل تا جاودان واحد و وحید در نام و نشان، رازها شنود چه آشکارا و چه نهان، مایه رمیدگان و پناه مضطربان، و یادگار بیدلان.

بر یاد تو بی روزگاری دارم ؛ در دیده ز صورت نگاری دارم!

بزرگی گفت: الله اشارت است به جلال الوهیت و عزت احدیت.

رحمن اشارت است به کمال نعمت و حسن معونت و عموم رحمت بر کافه بشریت.

رحیم اشارت است به مهر و محبت خصوصاً با اهل کرامت.

عارفی دیگر گفت: «بسم الله» از بنده چنان است که کاف و نون از حق، چون حق گوید جل جلاله: «کن» پیش از آنکه کاف به نون پیوندد، به فرمان الله عالمی در وجود آید. هم چنین بنده چون به صدق گوید: «بسم الله» ، بر هر چه خواند راست آید، و آنچه خواهد یابد به گفتار «بسم الله».

قومی حروف «بسم الله» تفسیر کرده اند که «با» بر خدا است با پیغامبران به الهام نبوت و رسالت. سین سر خدا است با عارفان به الهام انس و قربت. میم منت خدا است بر مریدان به دوام نظر رحمت و الف آلاء اوست.

ای نام تو دیباچه مجموعه جان ها حمد تو طراوت ده گلزار بیان ها

الحمد لله الذی أنزل القرآن و جعله شفاء و رحمة للمؤمنین، و الصلاة و السلام علی
أشرف الخلق و سید الأنبیاء و المرسلین، سیدنا و مولانا أبی القاسم محمد و علی آلہ
الفر الميامین.

این مرقومه را با یاد و نام خدایی آغاز نمایم که اول است و آخر، بخشنده است و
مهربان، مالک است و مَلِک، و سلام است و قدّوس، عزیز است و جبار، ستار است و
غفور و بسیار و بسیار نام ها و صفاتی که شایسته ذره ای از عظمت وجود جلال و
شکوه بی همتایش است و انسان آنچنانکه که شایسته وجود و فطرت اوست، تعلق
ذاتی اش به مرجعی است بی انتها، که ذاتش واجب الوجود و مالک هرآنچه هست
و مُلکش تمام سرای هستی، و در این مهلکه دنیا چه خواهیم و چه بهتر، که به

دامنش چنگ ز نیم و بقدر حاجت، آبرو نزدش جُسته، تا از این مهلکه رهیده و در آن سرای باقی سکنی گزینیم و به عاقبت ابدی رسیم. سالها در اندیشه ی نگاشتن حول چند موضوع بودم؛ لیک نمی دانم چرا تا کنون توفیق آن را بصورت منسجم پیدا ننموده و خداوند را شکر گزارم که این توفیق عظیم به حقیر درگاهش مبذول نموده تا بقدر خردلی هرچند خُرد، خدمتگزار وجود بی مثالش وهمچنین آیات و کلام او و آیین و کیش آخرین رسول و فرستاده او باشم و استمرار این توفیق را از پیشگاه با عظمتش مسئلت دارم. حال، آنچه در پس می آید، شرحی است از ذکر فضایل و خواص آیه شریفه «بسم الله الرحمن الرحیم» و ماتبع آن از حیث مشابهات و مختصری بر اسماء الحسنی و شأن و منزلت آن و بهره مندی از آن سرچشمه قدرت بی انتها که سعی داشتم در این دریای بزرگ علوم نهفته در قرآن، بقدر شناخت و بصیرت کم خود، تحفه ای بردارم و نیز به احادیث وارده در آن خصوص نظری بیافکنم هر آن چیزی که بهره ای برای خواننده باشد، را ذکر نمایم.

برگ عیشی به گور خویش فرست کس نیارد ز پس ، تو پیش فرست

و مفتخر و خرسند خواهم گردید ، خوانندگان محترم نظرات خود را از طریق پست الکترونیکی اینجانب (karami_afshin@yahoo.com) مبذول فرمایند .

و در پایان گردش این قلم ناچیز، از اینکه به همت معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران توفیق چاپ این مرقومه حاصل شد، بار دیگر بر خود سپاس خداوندگار رحمان و رحیم را وظیفه می دانم و از همسر دلسوزم که همراهم بود و نیز از دو گوهر بی بدیل، پدر و مادر عزیزترینم، سپاسگزارم و عاقبت فرزندانم ، مهدیار و یاس را از درگاه با عظمت خداوند قادر متعال مسئلت دارم .

افشین کریمی